

Èse de două ori in septimana: **Joi-a si** **Dominec'a**; era candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei sèu de patru ori in septimana.

Prețulu de prenumeratiune,

pentru Austria:
pe anu intregu 8 fl. v. a.
diugetate de anu 4 fl. v. a.
patrariu 2 fl. v. a.
pentru Romania si strainetate:
„ anu intregu 12 fl. v. a.
diugetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. core spondinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sèu speditiunea; câte vor fi refrancate, nu se vor primi, era cela anonime nu se vor publica

Pentru anuete si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetitile se facu cu pretiu scadutu. Prețulu timbrului câte 30 cr. pentru una data se antecipa

Invitare de prenumeratiune

la

„ALBINA.

Apropiandu-se cu 1. iuliu cal. v. espirarea prenumeratiunilor facute pentru fòia nòstra pe **primulu semestru** si respectivminte pe alu **duoilea patrariu** de anu, venimu a reflectá la acést'a pe onorabili dd. prenumeranti ai nostri, ragandu-ii sè nu intardie cu renoirea prenumeratiunilor, de óra-ce intardiările de comunu facu impedecare si incurcare in espeditiune.

Conditiiunile sunt totu cele de mai nainte si cari se vedu in fruntea foii. — **Redactiunea.**

Budapesta, in 1 iuliu n. 1874.

Bravo si ér bravo!
Sè traiesca boierii ierei si cu — perfidãa politica!

Sè traiesca masc'a depusa si faci'a adeverata, scòsa la lumina, intru servitiulu reactiunei!!

Da, sè traiesca, sè traiesca; càci ni fecera mare bucuria, grabindu a veni inca destulu de timpuriu, sè faca marturia eclatante in lumea larga, cumca — dreptatea si intieptiunea, fratietatea si respectarea reciproca de interese vitali — pre câtu timpu puterea este in manele aristocratiei magiare, in **Ungaria**. in patri'a comuna secularia a poporaloru ce o locuescu, nu este a casa nici nu se sufere; ci — aci barbarismulu cu fortãa brutala pòrta sceptriulu si dispune — inca mai crudu si cumplitu, decâtu nainte o cu mii de ani, candu domnii magiari, ca conducetori de órde selbatece, imbracati in pei nedresa de boi si de ursi, cuceriáu popòrale mai culte, prin arma si teróre!

Arm'a si terórea loru barbara de atunci — nici pe de parte n'a fost mai ingrozitòria si umilitòria pentru omenime, de câtu este astadi — arm'a culturii loru in **violintia**, si **cinismulu** loru in **nepasare** si **nerusine** de lume si de judecat'a ei!

Bravo si ér bravo! Càci — éta se face lumina — cum speramu — si pentru orbii sèu orbitii nostri **deákisti**, cari nu voiau nici de câtu sè pricepa, cà unde tindu domnii magiari? Care li este scopulu facia de popòrale **nemagiare** a patriei?!

Cine de aci nainte va mai poté sè dica, cumca domnii magiari nu ambla a ne magiarisá, a ni impedecá cultur'a, a ni ingreuiá si amari viétia, a ni injugá si insultá cugetulu si onórea ce avemu ca ómeni si ca romani, — acel'a nu mai poté fi, de câtu unu **blastematu**, sèu unu **smintitu**, chiar maturu d'a fi inchisu in criminalu, sèu in cas'a nebuniloru! —

Acestea premittiendu, sè venimu la lucru, sè spunemu — ce s'a intemplat. Èta ce:

Cas'a boieriloru, adeca asiá numit'a „**Tabla a magnatiloru magiari**,” a legelatoriloru — „**nascuti**,” in siedinti'a sa de ieri, la propunerea liberalulu conte **Keglevich Béla**, apròpe in unanimitate **modificá in legea pentru notariatele publice** **acea dispugetiune**, carea deobligá pre notarii publici, ca **documentele despre afaceri private sè le scrie in limb'a poporalulu**, adeca a aceloru, pentru cari se facu ele, — si decise, ca ori-ce documentu in originalu sè se compuna si scrie **numai in limb'a magiara!**

Cu alte cuvinte: ca bietulu **Romanu**, **Serbu**, **Slovacu**, **Neamtii**, **Ruteanu** etc. carele nu scia, nu póte sè scia alta limba de câtu a sa, sè nu pricepa càrtile, sèu **documentele**, ce-i scriu domnii despre averea si drepturile sale, sè nu scie ce se cuprinde intr'unu **contractu** sèu obligatiune sèu testamentu alu seu; pre scurtu: sè fie datu cu trupu cu sufletu, cu dreptu si avere, in manele domniloru magiari si a celoru indreptatiti de ei!

Este tocmai **acea dispugetiune**, pentru carea in Cas'a de diosu unii Romani si-arogau atát'a meritu, càci au fost in stare a-o aperá si scóte la cale, prin ajutoriulu mai vertos a celoru din stang'a. Este **acea dispugetiune**, despre care noi — ne-am feritu a vorbi multe, ca — sè n'o deochiamu, sè nu dàm cauza — nici unei nici altei pàrti a crede, cà — Ddiu scia ce mare lucru s'a facutu prin acelu pasu de omenia si intieptiune simpla, si in privinti'a càruia noi — pré bucurosu am fi doritu a lasá laud'a luptei si bucuria triumfulu — aceloru duoi-trei domni, atátu de incredinti in loialitatea si sentiulu si pricepera de dreptate a magiarulu! Si astadi — deca avemu sè pronunciamu o parere de reu, apoi este pentru **nimicirea ilusiunei aceloru domni si frati ai nostri!** Am poté sè plangemu, pentru desamagirea loru amara!! Dar — in fine totu credemu cà, daca o data traimu intre imprejurari false, intr'unu statu ce o duce cu mintiun'a, totu credemu cà — a fost bine asiá, a fost bine sè cada masc'a, ca sè deschida ochii si celoru orbi pana acuma.

Si — memorabilu! Nici un membru, dintre **Illustratiele nascute** ale casei de susu, nu s'a gasitu sè apere dreptulu poporaloru nemagiare, ci — numai bietulu min. de justitia, **Dr. Pauler**, incercá de două ori a lumina pre — **reactionarii neluminabili!** Li splicá si aretà absurdulu, nejustulu si chiar re practicabilulu mesurei; se provocá la asemenea casu din colo peste **Laita**, unde dreptulu poporaloru negermane este deplinu observatu; li dovedi, cà dreptulu suprematiei de statu alu limbei magiare este ascuratu la fie-care documentu prin formul'a de **introducere** si de **legalizare** numai in limb'a magiara: tóte insa indesiertu; urechile boieriloru selbateci se aretara surde pentru vócea mintei si a omeniei; crudimea animei erá sengura, carea ii inspirá si argumentulu potericu erá, cà — nu mai vréu sè auda de **concesiuni nationale**, nu vréu sè sufere unu documentu, ce póte veni naintea **judecãtii**, de câtu in limb'a magiara! Chiar legea pentru egalitatea nationale doriau unii a o sterge totalminte!!

Ridiculu! Vorbescu de stergerea acestei legi, tocma candu o calca in piciora!!

Dar — aci ne oprimu. Trebuie sè adastámu tienut'a Casei reprezentantiloru tieiei facia de acést'a brutalitate boeresca. Dupa-ce vom vedé, cum Cas'a deputatiloru si-va aperá si sustiené — **opulu**, atunci vom continuá. —

In Camer'a Deputatiloru astadi se deschise desbaterea generale asupra novelei electorali. Vorbira insa abiá — reportorele **Szeniczey**, apoi min. **Szapáry** si **Ó. Boethy** pentru proieptu, ér din stang'a extrema **Mocsáry** — peste una óra — in contra. —

Deputatii nationali mereu tienu conferintie si se intielegu in privinti'a **amenagementelor** ce au sè faca.

Budapesta, in 1. iuliu n. 1874.

Din **Spania** telegrafulu ni aduce o scoire fòrte trista. Elu ni spune, cà dupa-ce joi-a si vineri-a trecuta armat'a republicana, condusa de generalissimulu **Concha**, inaintá totu invingendu, pana ce ajunsé a impresorá intariturele **Casteloru**, ce dominédia centrulu cartililoru din **Estella**, aci sambata incercá a luá cu asaltu acele intariture, dar fú respinsu si in acést'a lupta crunta supremulu comandante **Concha** cadit mortu, in care urmare trupele se confundara si inceputa a se retrage in fuga si disordine! Perderile din partea Republicaniloru se punu la 4000 de ómeni, ér despre **Carlisti** numai atát'a se dice cà au avutu si ei perderi grele.

In locul caditulu maresialu **Concha** comand'a s'a datu lui **Zabala**, carele a si grabitu a o luá, spre a restatori ordinea si continuá operatiunile. De la Madrid inea se tramisera indata tunuri si ostiri noue spre a implini defeptele. —

Din **Francia** si a nume din **Versalia** atát'a este, ce se depesiá d'unu interesu óresicare, cumca comisiunea de 30, adeca cea pentru constitutiune, a respinsu cu mare majoritate propunerea lui **Periére**, primita de adunarea nationale, pentru organizarea Republicei. Dar cu tóte acestea centrulu stangu nu si-a perduto sperantia, cà in adunare totu va reusá — prin ajutoriulu unei fractiuni considerabili din dropt'a centrale.

Monarhistii, pentru de a paralisá pre Republicani, s'au luat refugiulu la câte tóte apucature. Intr'altelu ei se incerca a captivá pre **Mac-Mahon**, vrendu a-i prelungi presediunã pe 10 ani, numai sè nu recunósca si **organisedie Republic'a!** D'alta parte despre **Mac-Mahon** se dice, cà s'ar fi respicatu cu tóta energia si seriozitatea cà se tiene riguros si onorabilu de votulu ce i-a datu conducerea Republicei pe siepte ani; ér mai departe nu se amesteca in organizarea constitutionalã, i o lasa tieiei, mæcar dissolvendu-se adunarea nationale.

Bocpartistii intr'aceea continua a agitã tie'rã, prin conspiratiuni si comploturi secrete, despre cari guvernulu, prin calcãri de case si confiscãri de chãrtie, a castigatu cele mai positive dovedi, pana si despre numele persónelor ingagiate in conspiratiune.

Din tóte vom pricepe, cà — biét'a **Francia** este reu neliniscita de fii sei coi afurisiti!

O demonstratiune in Roma pentru Pap'a.

Budapesta, in 28 iuniu n. 1874.

Scriemu sér'a, dupa foile din Viena, si a nume dupa corespondintie directe.

A fost tocma vainte de 8 dile, tocmai pe acestu timpu de sèra, candu in **Roma**, si anume in partea **Leonina** a ei, pe piat'a de naintea grandiosei biserice a **Santulu Petru** o multime de poporu, adunata acolo, de buna sèma prin ómeni secreti, din incidintele unui **parastasu solenu**, inscená o manifestatiune scomotòsa pentru santulu parinte, „**Pap'a-rege**”, strigandu-i acestuia vivate demonstrative, ér **Regelui Victore Emanuilu** si **Unitatei Italice** — injurãri furiose!

La acést'a nime nu se potea asteptá, de unde — nici nu se aflá indemana deetula potere politiale pentru sustienerea ordinei si pacificarea spiritelor. Deci sè recercara iute din cea mai de apròpe casarma doue companii de bersalieri, cari curendu imprasciara glòtele turburate si — **scandalulu se terminá.**

Dar foile clericale facu capitalu din evenimentu, si inca capitalu mare. Ele, cari mereu, di'a si nóptea striga si se vaiera, cà spiritulu religiosu, respectulu catra biserica si autoritatile bisericesci — a **peritu** si cà — republicanismulu cu indiferentismulu religionariu

— face pasi gigateci, — acele-si foi clerical — de o data vinu a sustiené, cà **poporulu Romanu** in anim'a sa este papale, este pentru **stepanirea bisericei**, adeca a **papsi** si a **clerulu!**

Deci — se nasce întrebarea, cà — dupa dato si semne, care este adevèrulu?

Date positive sunt cà — **poporulu Romanu**, intocmai ca si celalaltu din tóte pãrtile Italiei, astadi unite, de seeli, cu nespusa sacrificia, prin nenumerate pericole — a lucratu pentru emanciparea de sub jugulu **papale-popescu** si pentru unitatea Italiei; cà mai de parte, candu acú patru ani, trupele italiene intrara cu armele in Roma, pentru ca sè faca capotu domniei papale, **poporulu Romei** in essaltatiunea bucuriei sale — nu conoesca margine! — cà infine astadi aderinti ai regimelu papale nu mai sunt in Roma, de câtu — **popii** si **nobitii** cei privilegiati si cu servitorii loru si — **corsitorii** si **speculanti bisericeiloru.**

Ce e dreptu acést'a este unu contingentu potericu. Nainte cu patru ani, sub domnia lumésca a **Pontificalui-Rege**, acele clase de ómeni — de buna sèma vor fi formatu cam a pãr'a parte din poporatiunea intréga a Romei; astadi — elo, acele clase — totu dóra vor fi a opt'a sèu **diacea parte**. Apoi se intielege cà, adunate la unu locu gurele mari ale acestora, buna óra vr'o 5—10,000 impreuna, potusé facalarma fòrte mare, in câtu prin medilocirea organeloru clericale si ai agentiloru papali — sè so auda de parte peste fruntariile Italiei, in lumea crestina intréga!

Insa — ar fi de desperatu despre spiritulu de **italianu**, deca o astfelu de manifestatiune, inscienata maiestrosu prin iesutii ne-adormiti ai Vaticanulu, ar dovedi despre cugetulu si sentirea italianiloru peste totu, sèu mæcar a unei pãrti considerabile a natiunii italiice.

Adevèrulu e, cà in **Italia** existu nemultiamiri; cà in Italia poporulu nici pe de parte nu a ajunsu cea-ce sperá si asteptá de la unitatea patriei si — de la regimulu lui **Victore Emanuilu**; — dar de asemenea este constatatu prin date positive, cà o cauza principale a nemultiamirei comune, unu punctu greu alu gravamneloru poporalu o **crutiarea cea pré mare, concesiunile cele enormi**, ce se fecera chiar bisericaniloru si Papei, a nume prin asiá-numit'a **lege de garantia** pentru santulu parinte si biserica catolica. La acést'a nu s'a asteptatu poporulu, in acést'a garantia si tractaro poporulu, chiar celu din **Roma**, privescu o legatura de amicitia intre regimulu lui **Victore Emanuilu** si intre stepanirea intrigante, tirana si rusinatòria din Roma, pre carea poporulu Romanu dieci, ba sute de ani a atacat'o, combatut'o si blastemat'o. Apoi — firesce cà acést'a credintia — vatoma si revolta, si — firesce cà, prin atare politica regimulu Italiei de astadi nemultiamesce pre multi chiar dintre cei mai buni Italiani si si-ii instraina, sèu celu pucinu ii face indiferinti.

De aci usioru se pricepe, cum a potutu fi de Regimulu **Regelui Galant-uom**, in timpu de patru ani — nu numai n'a sciutu castigá pre malcontentii aderinti papali, ma inca li-a incuragiatu cutesarea, in câtu in faci'a autoritatiloru sale, in capital'a tieiei, in vecine-tatea palatulu, in presinti'a Domnitorulu sè intreprinda astfelu de demonstratiune tumultoasa; ér multimea poporatiunei s'o sufere cu nepasare, in câtu sè fie trebuintia de companie de armati, pentru de a pune stavila atentatulu refaciatu in contra statulu si ordin ei publice!

Ce urma de aci?

De securu aceea, cà — mai marii tieiloru si poporaloru — sè nu se jóce, sè nu glumésca cu simpatiele poporaloru si — mai presusu de tóte — sè se ferésca a pactá cu contrarii progresulu si fericirei poporaloru!

Poporale -- suferu multa, indelungu, dar -- reulu totu se descarca in capulu vino-vatiloru celoru mari. --

Mance-lu rusinea pre fariseulu!

O depesia telegrafica de alalta-ieri, luni, din Londra ni spune, ca serbandu-si in acea dia Reuniunea filantropica unguresea aniversarea, dlu Beust, ca presedintele acelei-a, a redicatu unu paharu inchinandu pentru Ungaria, carea este *modelu de constitutionalismu*, fiindu insusi Imperatul carele *tiensu susu constitutiunea!*

Celu ce a disu, seu a scornitu acest'a, atatu este de prostu si nerusinat, incatu in obrasnicia sa nici nu observa de absurditate si chiar contradicere comite!

„Modelu de constitutionalismu“ -- in partea prima a sentintiei, si -- „*tienea susu a constitutiunii prin Imperatul!*“

O constitutiune adeveratu se sustiene de *poporulu indreptatitu*; numai o constitutiune mintiuosa trebuie sustienuta de domni, intru a carora favore insiela ea poporulu.

Budapesta, in 26 iuniu n. 1874.

Vocile si manifestatiunile germane, din afara de tier'a nostra, cum dicu, si -- de buna seama, cu dreptu cuventu dicu -- magiarii -- in *strainetate* se multiescu -- intru favorea namtiloru nationalminte apesati in Ungaria, si a nune intru *spriginirea si incuragiarea sassiloru din Transilvania in lupt'a loru contra magiarismulu desnationalisatoriu.*

Avemu aici specialminte se notamu atare votu, resp. manifestatiune mai noua din partea adunarii plenarie a Reuniunei germaniloru progresisti, care adunare avendu locu in *Schönberg-ulu Moraviai* luă o resolutiune ce suna:

„Reuniunea progresistiloru germani in Schönbergul-moravianu sprime fratiloru de aceea-si origine din Transilvania, cari se lupta cu atât'a barbatia pentru essistinta loru germana, spiritulu si dreptulu loru germanu, cea mai viua simpatia si poftesce ca se li succeda a-si apera germanismulu loru si a fi si mai de parte, *ca si mai nainte, unu antepostu, pentru cultura si daten'a germana in indepartulu Oriente!*“

Noi facia de aceste manifestatiuni si respective interventii morali din strainetate, repetimu cea-ce indegetaramu in nrulu precedinte alu Albinei, ca -- n'afflamu altu inconveniinte, de catu acel'a, ca -- „*luminat'a natiuna germana,*“ carea mereu intona interesulu de cultura si civilizatiune pentru Oriente, -- *se aréta consecintiminte atatu de egoistica si pusilanima,* in catu numai si numai de a sa nationalitate, limba si cultura se interesedia, numai pentru acestea manifesta pricepere si simpatia.

E demnu, sublimu, si nu laudabilu, ci adorabile a se interesed de umanitatea apesata si impededata in desvoltarea si cultura ei originale; astfelu de interesare -- nu numai cu cuventulu, ci chiar cu pung'a, ba pana si cu braciulu si vieti'a onoredia -- atatu individulu catu si poporulu capabilu de ea, si -- dica ce vor dice despoti si tiranii poporaloru, istoria si generatiunile viitorie vor glorifica numele unoru atari: dar -- *egoismulu si partialitatea* desbraca de totu meritulu si compromitu, ba chiar profanedia si blamedia pre pusilanimi, siarlatani, cari sub pretestulu de umanismu seu filantropismu facu treburile loru proprie!

Noi nu vremu se presupunemu tocmai acest'a despre germanii din Austria si Germania peste totu, ci suntemu plecati a crede ca sunt reu, defectuosu informati despre adeverat'a stare a lucruriloru la noi in Ungaria si Transilvania. De aceea noi, dorindu a fi drepti si catra noi si catra fratii sassi, ne adresamu acestora si li dicemu: Deca vreti, ca intrevinerea morale a marei si cultei natiuni germane se aibe efectulu doritu, informati-o cum se cade; spuneti-i adeverulu, cumca *tote natiunile nemagiare din Ungaria si Transilvania de o potriua sunt apesate, in interesele loru de progresu si cultura -- prin netolerantia magiara; cumca umanitatea suferu greu, civilizatiunea se substitue prin brutalismu, dreptulu prin fortia, adeverulu prin mistificare!* Dati inteligintiei germane ca punte de spriginu -- *intregulu adeveru, bas'a cea lata a totulu, a intregi umanitati suferinde, er nu numai unu micu punctu*

alu egoismulu germanu, si -- noi, domniloru si fratiloru, Vi vom reconosece intieleptiunea, vi vom reconosece superioritatea morale si intelectuale. Astfelu -- numai atât'a vom reconosece, ca *egoismulu si particularismulu vostru se pote mesura si -- pote chiar se intréba pre celu atatu de orbu si prostu alu domniloru magiari.*

Noi, dorere, nu ne aflamu in situatiunea de a poté se provocamu si se asteptamu asemenea manifestatiuni de simpatia si interesare -- nici macar din partea fratiloru nostri de peste Carpati, cu atatu mai pucinu din partea consangeniiloru de la Apusu: cu tote potemu ascurá, ca deca ar fi se intenpinamu atari, pururia am dori se fie nu numai pentru noi Romanii, ci pentru tote poporale apesate, precum de almintrelea ocasionalminte s'a si intemplatu prin unele organe franceze, anume prin „*Republ. fr.*“

Acésta tienuta noi o credemu neapertatu de lipsa in lupt'a nostra nationale, deca ea este se fie solidaria, se fie eficace.

Ceremu apretiare din partea domniloru si fratiloru sassi. --

Diet'a Ungariei.

In *siedinti'a de mercuri, 24 iuniu n.*, fiindu presedinte B. Perczel, dupa cele formali

G. Bartal, min. comerului, respunde la interelatiunea lui E. Horn din *siedinti'a de la 22 l. c.* aducendu nainte, ca -- in lips'a unei legaturi mai strinse intre organele delegationali si intre singuratecii min. ai Ungariei, oficialmente n'a primitu nici protocoalele *siedintiloru delegatiunali*, nici vr'o incunoscintiare formale, dela -- locurile competinti, despre promisiunile min. de resbelu, relative la liferarea si in detaiu a eciparii armatei comune. Totu de o data accentua, ca pro basea pactulu dualisticu ministrii sengerateci nu au influentia directa asupra afaceriloru comune. De aci apoi reflecta, ca e detorint'a delegatiuniloru, ca ele se conlucre pentru d'a-si impleni min. comunu de resbelu promisiunile facute. Apromite inse totusi ca si-va dá tota nisuint'a, ca interesele industriale si comerciale sa se considere.

Responsulu se primesce. Dupa unele interelatiuni de interesu secundariu se punu la votu propunerile, relative la institutiunea esecutorioru judecutoresci:

Proiptulu de resolutiune alu lui Horánzsky, si propunerea lui Remete se respingu, er propunerea lui Dalnoky se primesce cu maioritate.

Urma alu doilea obieptu, pusu la ordinea dilei: *proieptulu de lege despre necompatibilitatea deputatiloru.*

Raportorele comisiunii centrale, L. Horváth, fora a analisá motivele cari condusera cas'a la crearea unei legi de necompatibilitate, sustiene ca acelea nici decatu nu sunt urmarea unui reu recunoscutu seu a unei esperintie triste, (aprobare in drept'a si nelinise in stang'a); caici multime de esemple se potu produce, candu deputati ce stau in raportu directu cu regimulu, au fost condusi la darea votulu nu de motive personali ori de interese materiali pre cont'a tieroi, (Strigári din stang'a: „Nici unulu.) Aréta dupa acestea, ca proieptulu de lege intentionedia mai multu sustienerea vediei casci representative facia de opiniunea publica, si de aci amintesce, ca nu s'au consideratu intru atât'a generalitati abstracte, catu necesitati practice si relatiunile concrete; caici vedia a unei Diete se sustiene nu numai prin consciintiositatea deputatiloru, acareia mesurare e forte a nevoia, ci si prin dispunerea unui numeru insemnatu de poteri spirituali escelinti. In urm'a acestora roga cas'a se primésca proieptulu ca base la desbaterea speciale.

I. Helfy se bocesece ca nu s'a adusu o atare lege inca nainte de ast'a cu siesse ani; caici act n'ar stá tier'a pe dog'a mortii. Primesce deci proieptulu, inse in sperantia, ca se vor face modificaliunile la desbaterea speciale, prin cari multi amplotiati, -- cari astadi, pre abusum, siedu pe bancele Dietei si caroru avemu a multumii prapasti'a, in care se cufunda astadi tier'a, -- vor fi eschisi prin dispusetiunile legii.

Lui Helfy i secundedia Bobory si E. Simonyi.

I. Paczalay respinge proieptulu, sustienendu, ca este defectuosu, ne-fiindu esecutaveru in prassa si contienendu multe dispusetiuni contradictorie; chiar relele esistinti in compusetiunea parlamentulu Ungariei, Paczalay le descoperi in defectuositatea legii electorali, respektive in a dispusetiuniloru despre dreptulu electivu passivu.

Kegel insira legea de necompatibilitate, preste totu luata, in categori'a nepossibilitatiloru; caici nici unu parlamentu nu i-a succésu a o resolve norocesce. Amentindu ca interesele morali nu au mai pucina inriurire asupra unui omu, decatu cele materiali, nu crede ca delaturandu-se ceste prin legea presente, s'ar potea delaturá si celea; caici de cate ori votedia deputati, contra convingeri loru, din interese de partita. De aceea respinge proieptulu, ca restringetoriu de libertatea alegetoriiloru.

I. Iusth respinge proieptulu, ca unulu ce ciungaresce legile din 1848, prin cari se inaugura celu mai nobile si mai frumosu principiu, ca adeca fia care alegetoriu se póta fi si alesu. Vorbitorulu afla de ceva ne naturale a silf pre cine-va prin lege, ca se fia omu de omentia si nedependinte; cu atatu mai nepotrivitu inae tiene, ca e a crede, ca deputatii cu officiu guverniali ar fi mai aternatori de la guvernu, decatu cei ce nu au officiu si se lingarescu pentru a capeta atari deregetorie. Reflectandu apoi, ca prin legea de sub intrebare se eschidu din cas'a deputatiloru multime de poteri spirituali, -- si acest'a numai din confunderea conceptelor, casl cum a primí posturi guvernamentali ar' insemna a se vinde regimulu, -- amentesce ca atunci ar trebui se se supuna la o lege de necompatibilitate si cei alalti doi factori legelativi ai Ungariei, adeca Croatii si Cas'a magnatiloru, caici altu-feliu n'ar plati totu lucrulu nemica.

Iranyi si Erkövy vorbira pentru proieptu, si cu acest'a se inchise desbaterea generale, fiindu primitu proieptulu, cu o maioritate mare, de base la desbaterea speciale. Paragrafulu primu suna:

„Deputatulu nu póte imbraca nici unu officiu seu postu, care ar aterná dela candidarea ori denumirea Coronei, regimulu ori organelor acestuia si care officiu ar fi imbracatu cu salariu.

Esceptiune facu:

a) ministrii; b) secretarii de statu, si nefiindu impleni tu postulu secretariloru de statu si suplintii acestora; c) directorii de la institutele de tier'a din Budapesta; d) presedintele si vpresedintele, pre cum si membrii denumiti ai consiliulu de instructiune si sanitariu; f) profesorii dela universitatea si polytechniculu din Budapesta; g) comisarii, esmisii si plenipotentiarii, daca au misiune temporaria nu mai multu de catu pe unu anu si nu e prevediuta cu salariu sistemisatu.

D. Irányi cere ne-esceptionarea secretariloru de statu si a suplenitoriloru acestora, precum si a profesoriloru dela scolele superiori, caici prin intrarea celor'a in Dieta suferu administratiunea, er prin a cestora se neglege instructiunea si studiulu.

I. Paczalay observa, ca deputatii croati sunt absinti, deci -- avendu aceta lege a-ii atinge si pre ei, intréba pre presedinte, ca incunoscintiatu-ii-a despre pertraptarea acesti cestuini.

Presedintele respunde, ca ii-a incunoscintiatu, si ca unii sunt chiar presenti.

L. Cserebtonyi si-sprime indestulirea facia de proieptu. Elu inse accentua apoi ca in Ungaria nu se potu aplicá categoriile de persone, pre cari le eschide din sinulu seu parlamentulu anglesu, caici atunci parlamentulu Ungariei s'ar lipsi pre seno de unele din cele mai insemnate poteri si de aci de insemnatele legelatorice; totusi pretinde se se dica la punctulu b) alu esceptiuniloru de la § 1: „unu secretariu de statu.“

C. Bobory se alatura amendamentulu lui Irányi.

I. Madarász pretinde respingerea tuturoru esceptiuniloru.

C. Tisza pretinde la punctulu g) adausulu: „prelangu incuviintiarea casci.“ Dupa acestea apera testulu originale contra acolora, cari pretinera neesceptionarea ministriloru, a profesoriloru dela scolele superiori si a directoriloru de la institutele de statu, argumentandu in catu pentru ministri, ca parlamentarismulu avutu triste urmari ori unde se feceru incoer-

cari de a ingradi poterea esecutiva decatra cea legelativa, -- er in catu pentru barbatii de scola, ca este forte de lipsa ca atari peteri de specialitate se fie de facia celu pucinu la desbateri, ce cadu in resortulu loru, prin ce inse nu se neglege instructiunea.

A. Pulszky propune respingerea intregulu paragrafu si remiterea lui la comisiunea centrale pentru o redigere din nou, caici cum este redigatu, e pre strictu, ba contiene chiar contradicere, cum e aceea, ca militarii din servitiulu activu nu potu se fie deputati, desi ministrulu militieloru si secretariulu de statu alu acestuia póte se se temple se fie si in servitiulu activu.

E. Simonyi cere votarea paragrafulu din punctu in punctu.

La votare: propunerea lui A. Pulszky se respinge si se primesce paragrafulu dupa cum a fost redigatu de comisiunea centrale, de impreuna cu amendamentele lui L. Cserebtonyi si a lui C. Tisza.

Siedinti'a se inchiaia la 2 ore a m.

In *siedinti'a din 25 iuniu n.*, sub presi-diulu ordenariu, dupa cele formali

C. Tisza interpeladia pre min. justitiei in privintia unei ordinatiunii a acestuia, prin carea esecutivulu de potere disciplinaria si penale in prinsori si inchisori a atribuit'o nu numai procuratorulu rog., ci chiar si supraveghiatoriloru de carcere, si inca nu numai asupra celoru condamnati, ba pana si asupra celoru sub inchisitiune, eschidindu ori ce apelare si plansore a acestora asupra mesuriloru ce trecu marginile si cerintiele de sei curitate a prinsoriloru.

Se va impartesi ministrulu concerninte.

Urma continuarea desbaterii special-asupraleгии de necompatibilitate.

§-lu2 suna:

„Alegati nu potu fi: a) membrii din servitiulu activu ai armatei, marinei si militieloru. Esecutiile in arme, in intielesulu artic. 40, §. 36 din 1868; a articl. 6, §. 2 si a artic. 32, §. 1 din 1873, nu se considera de servitiulu militare activu. b) Inchiriatorii bunurilor fundatiunali, a beneficiiloru si veniteloru, cari aterna de la acordamentulu regimulu. Se esceptionedia de aci inchiriatorii dreptulu de venatu. c) Intreprindetorii ce stau in relatiuni de contractu cu regimulu, daca intreprinderea e impreunata cu unu eventuale profitu ori perdere. De aci se esceptionedia actionarii dela societatile si institutele publice de castigu, daca societatea ori iustitutulu e nedependinte de la intreprindere ori s'a infiintiatu nainte a acesteia; mai departe se esceptionedia posesorii vr'unui postu insarcinatu cu pretium regale. d) Presedintele, direptorele, consiliariulu administrativu, consulentele juridicu si amplotiati vr'unui institutu ori societati financiarie, daca acestea pre basea unui contractu stau in o legatura de negotiu permanente ori mai ingelungatu cu regimulu in intreprindere circumscrie aci in punct. c). Se esceptionedia de aci directorii institutulu de creditu fonciaru ungurescu. e) Concesionarii, presedintele, consiliariulu amministrativu, consulentele juridicu si amplotiati vr'unei cai ferate ori a vr'unui canalu, subventionate de statu, pana candu nu s'a terminatu lucrarea si nu s'a datu in servitiulu publicu, si pana candu nu se vor fi satisfacutu tuturoru cerintieloru, cari s'ar isca de o parte din collaudare, de alta parte inse din trebuintia de mai multe localitati. Se esceptionedia de aci concesionarii unei atari intreprindere mai de nainte de legea presente. f) Cei ce gusta de la corona vr'o pansiuone din gratia.

I. Madarász cere delaturarea aliniei a dou'a din punct. a), sustienendu asertiunea lui I. Helfy, ca chiar punctulu intregu este superfluu, de órace regulamentulu militare insusi nu irta alegerea de deputatu a unui militariu activu, ci incuviintiadia acestuia intrarea numai in cas'a magnatiloru.

St. Nadezsky cere la alinea prima din punctulu a) amendamentulu: „afora de ministrii si de secretarii de statu,“ caici usioru póte se se temple, ca acestia se fia in servitiulu activu.

La votare se primesce punctulu a) dupa cum fu redigatu de comisiunea centrale.

Punctulu b) alu §-lui 2 lu-ataca P-Somsich, sustienendu, ca prin aceta dispusetiune comitate intregu se despoia de possibilitatea d'a fi reprezentate prin omeni din senulu loru, fiindu in cele mai multe comitate

mai tota intielegint'a inchiriat'ia. Nisun-du-se apoi a demustrá, cá — daca relatiunile de inchiriere facia de statu sunt despoiat'orie de nedependint'a individului, ori care inchiriere trebeu se fia de atare natura, si cá insu-si legea s'ar potea neobservá prin varie cercuscieri a contractului. De aceea propune sa se fia eschisi numai inchiriat'orii de venituri.

I. Vidliczkay pretinde ca determinatiunile din punctulu subversante se se estinda si asupra sub-arendatorilor si a impoternicitiloru, cari manipuledia inchirierea.

M. Wahrmann propune esceptioneaa arendatoriloru, cari contractara inchiriaru de acésta natura inca nainte de sanctiunarea legii din cestiuine, ca nu cumva se se comita nedreptatea, d'a avé legea acésta potere retro-activa.

T. Pechy cere esceptioneaa dela acésta dispusetiune a inchiriat'ioriloru ce nu platescu mai multa arenda, decátu 800 fl. v. a.

L. Csernatony adauge la amendamentulu lui M. Wahrmann, cá numai atunci se nu aiba legea potere retro-activa, daca inchiriat'orii nu ar fi in restantia.

A. Erkövy si E. Zsedényi vorbescu pentru propunerea lu Somssich; ér D. Iranyi si C. Mariassy pentru redaptiunea comisiunii centrale.

La votisare, se primesce de maioritate punct. b) din §-lu 2 dupa cum fu redigeatu de comisiunea centrale.

A. Tavaszi propune unu punctu nou dupa punctulu b) anume:

„Ablegati se nu póta fi nici acei-a, dela cari statulu are ceva in arenda.“

Acésta propunere inse se respinge.

Punctulu c) alu §-lui 2 inca fu combatutu si sustienutu din mai multe párti: la votare inse se primi redaptiunea lui dupa comisiunea centrale, respingendu-se tóte amendamentele facute, fiindu ele ne-insemnate.

Punctulu d) lu-ataca intre altii F. Szederkényi, cáci esceptioneaa pre directorii institutulu de creditu fonciaru unguerescu, si nu si pre alti directori de la alte institute.

Sustienendu mai multi deputati, cá pusetiunea acésti institutu e esceptionale, ca unulu ce nu tientesce spre profitu, pretindu a fi justificabile si intruducerea unei norme esceptionali facia de elu.

La votisare se primesce redaptiunea comisiunii centrale.

La punctulu e) prin I. Paczalay se propune intruderea adausulu: „se nu póta fi ablegati in totu tempulu, cátu gusta binefacerea de garantia din partea statulu,“ cáci motivulu principale la presentarea legii de necompatibilitate jaco in acea trista imprejurare, cá parlamentulu nostru e pré plinu de consiliari amministrativi de a societátiloru ferate, subventionate de statu.

I. Vidliczkay propune la finea aliutei secunde urmatoriulu adausu: „in casulu candu ar fi renunciatu la concessiunea loru, cedandu-e altor'a séu nefacendu intrebuintiare factica de ea.“

La votisare se primesce redaptiunea comisiunii centrale, la alin'a prima inse cu adausulu lui I. Paczalay, ér la alin'a secunda cu adausulu restrictivu alu lui Vidliczkay.

Punctulu f) se primesce necombatutu. Siedint'ia se inchiaia la 2 óre d. m.

In siedint'ia de veneri, 28 iuniu n. fiindu presiedinte B. Perczel, in urm'a celoru formali se presenta petitiuni, se accórdá concediu unoru deputati, se indrépta ministri-lorú nescé interpelatiuni de interesu secundariu, si in fine — dupa presentarea unui raportu alu min. de culte si instructiune, relatiivu la starea instructiunii

Urma continuarea debaterii asupra proieptulu de lege despre necompatibilitate.

E. Hedry propune ca intre §-ii 2—3 se se intruda dispusetiunea: „deputatulu, chiar si dupa espirarea mandatulu de representante, in decursulu unui anu se nu póta fi denumitu in vr'unu postu — afora dóra de comite supremu; ér daca ar fi denumitu, aceea denumire se fia nevalida. Si-sustiene propunerea prin acea imprejurare, cá deputatii ar potea spriginii regimulu chiar si pentru aceea, ca mai tardiu se fia replatiti prin vr'unu postu grasu.

Maioritatea inse respinge propunerea. Paragrafulu 3 alu legii de necompatibilitate suna:

„Posturi necompatibili cu pusetiunea de deputatu ocupa: a) Functiunarii si ampioiati municipalii si comunali, intielegendu-se aci si invetiatorii de la scólele cetatienesce si cei de la cele comunali elementarie ori superiori. b) Membrii vr'unui ordu calugarescu.

L. Dady pretinde la pct. b) eschiderea tuturoru preotiloru, cari apartienú beserecelorú fora organizatiune autonoma; cáci in beserecele neautonome, preotii aterna pré tare de la grat'ia principelui bisericescu, si de aci nu potú figurá ca representanti nedependiti.

I. Boltizsár ataca amendamentulu anteriorului seu, cercandu a produce probe, cá preotimea catolica a Ungariei ne'ntreruptu s'a distinsu prin patriotismu, si-a sacrificatu pentru tiera si aperarea si desvoltarea constitutiunii ne-atinse a aceste. In acésta argumentare ia refugiu la istoria; totu o data produce esemple, spriginitorie de opiniunea comisiunii centrale, si din parlamentele altorú tiera. In urma doresce si propune, cá se nu cada sub dispusetiunile necompatibilitatii preotii seculari, dar nici chiar calugarii, cáci pre acésta-i i obligá votulu obedientiei facia de superiori numai in disciplin'a bisericéscá, nici de cátu inse in privirile lorú politice.

A. Szilády mai doresce eschiderea preotiloru preste totu, de ori ce confesiunea se fie, dela dreptulu electivu pasivu, — decátu ca se eschida pre unii, ér pe altii se ii primésca de membrii ai legelatiunii.

C. Bobory (preotu catolicu si membru alu atangei extreme,) sustiene, cá preotii, ca parintii sufletesci ai poporulu, cunoscendu lipsele acésti-a, potú prestá insemnate servitue corpului legelatoriu. Recunoscendu inse, cá regimulu dispune de multe medie, pre-abatiele, prelaturele, multime de beneficie, titule etc., prin a carorú distribuire si-ar potea face deobligati pre preoti, — cere delaturarea pericolulu nu prin dispusetiunile legii de sub intrebare, ci prin organizarea legelatorie a autonomiei besericesci catolice.

L. Mocsáry tiene de ne'dreptatita eschiderea din parlamentu a functiuniloru municipalii si comunali, considerandu-o de o resbunare, cáci se eschiseru ampioiati de statu. Áreta apoi diferint'ia intre posetiunea acéstor'a, ca denumiti de regimulu, si intre cea a celor'a, ca alesi de poporu. In urma afa de superflua dispusetiunea despre calugari, si de aci propune delaturarea intregulu §. 3. Vorbescu inca I. Polya si C. Tiszá pentru testulu comisiunii; ér I. Madarász pledéda, cá preotii, alesi deputati, se fia strimtorati ca se-si platésca si sustiena substituti, ea se nu le remana neglese detorintiele.

La votisare se primesce testulu originariu alu comisiunii, respingendu-se tóte amendamentele.

E. Simonyi cere intre §-ii 3—4 virirea dispusetiunii: „Toti acei-a individi, cari — conforme oficiulu si pusetiunii lorú, sunt membrii ai casei magnatilorú se nu póta fi si representanti in cas'a deputatiloru.“

Csandý vorbesce contra, — Csernatonyi pentru, ér cas'a respinge propunerea.

§-lu 4 suna: „Deputatulu acéla, a carui diurna séu pausialu de cartiru s'au esecutatu pana la cátimea unei protensiuni recunoscuté de valida, intra in o pusetiune necompatibile cu atributiunea sa, daca secestrulu judecatorescu nu se redica in celu pucinu 3 lune dela punerea lui.“

A. Lazar, B. Mariassy, E. Mukits si Kal-lay ceru delaturarea paragrafulu 4, cáci prin acésta dispusetiune nu se ajunge multu, deó-race deputatulu, dupa redicarea secestrulu, póte ér face detorie si asiá continuu se fie totu sub secestru; ér de alta parte cáci prin asta dispusetiune se alterédia védi'a casei, deó-race unde nu e morbu nu se intrebuintiedia medicina.

G. Ugron pledéda pentru sustinerea §-lui 4, cáci acésta pretinde onorea si védi'a casei; ér deputatulu, care a ajunsu de a i se secestrá diurn'a, acéla nu dispune liberu de sene.

Se primesce, la votare, testulu originale alu comisiunii.

Kvassay si Paczalay facu dóce amendamente de cuprinsulu, ca — daca dupatulu, fiindu inca ablegatu, intra in relatiuni, cari lu-despoia de dreptulu de alegere, se fio inde-toratu a-si depune mandatulu.

Amendamentele inse se respingu.

§-ii 5—12 se primescu pre langa modificári ne'nsemnate si mai alesu stilistice.

I. Tombor, in numele deputatiloru croati, se pronuncia, cá Croatii nu potú considerá acésta lege de o lege comuna, cáci ea alterédia fórté drepturile dietei si a alegetoriloru Croatiei, ba ar intimpiná fórté mari si multe dificultáti esecutarea ei in Croatia.

De aci, dupa splicatiuni si din partea referintelui, se viresce intre §-ii 11—12 inca unulu, prin care relatiunea deputatiloru croati facia de diet'a si regimulu lorú nu se alterédia prin legea presente.

Legea de necompatibilitate va avé potere oblegatoria dela sesiunea dietei viitorie. Siedint'ia se inchiaia la 2 óre d. m.

Transilvania, tractulu Lapusiului-ung. in iuniu. —

Dupa-cum am intielesu din isvoru securu, in curendu se vá conchiamá prin curatulu supremu alu scóleloru greco-catolice din tractulu acésta, msa dlu Gavrilu Manu, advocatu provinciale si jude superioru in pensiune din Desiu, — Comitétulu-scolariu de la scól'a principala din Lapusiulu unguerescu, pentru deliberarea si deciderea asupra mai multorú lucruri de intima importantia, dela a carorú regulare si punere la cale cu succesu, aterna in mare parte desvoltarea si progresulu poporatiunii nóstre din acéste párti de la sate, si adeca — atátu in directiune spirituala, cátu si materiala. Cumca acésta este si va fi asiá, ni aréta din destulu contingentulu inteligintiei din cerculu acésta, unde asiá dicendu — mai toti si-au inceputu aci, in acésta scóla — de la infintiarea ei, cursulu invatiatureloru, si dintre cari — inasa pré pucini indiestrati fiindu cu averi mai consideraveri, au potutu frecuentá si scóle mai nalte, dar cari au frecuentatu — au si esitu spre mare a nóstra bucuria si mangaiare — barbati demni si invatiati, prin urmare devotiati cauzoi nóstre nationale si scolarie. De altmintrelea nu spre putiena mangaiare ni servescu si acei individi, cari au remasu numai cu invatiaturele cáscigate in cestionat'a scóla, — pentru cá adi dintre deusii, cutesu a afirmá, cá avemú numerosi invetiatori buni comunali, precum si notari cercuali! —

Intre obiectele de pertractatu in convocandulu comitetu, dupa cum sum informatu, are se fie la primulu locu: regularea afaceriloru scolari in generalu, ei a acéstei din Lapusiu specialiminte. Cestiunea principale la acésta din urma afacere va fi: tendint'ia si dorint'ia membriloru comitetulu scolariu de a aduce cu ori-ce pretiu treb'a acelo, ca numit'a scóla se se asecuré intru essistint'ia si bunastarea ei spre scopulu acésta ca se se sustiena de ambele confesiuni, adeca de cea gr. catolica si cea gr. orientala, egaliminte si solidarmente bucurindu-se ambele de unulu si acela-si dreptu, si contribuindu ambele de o potriua, adeca: precum partea romana gr. catolica, asiá si gr. orientala se aiba de o potriua cáte doi invetiatori, totu asiá si la sustinerea ei, propriamente la suportarea speselorú séu greutátiloru, se contribue in parte egala!

Déca ideia acésta, intru adeveru salutaru, s'ar realisé, atunci binele ce ar iavori de aci ar fi unu adeveratu balsamu recreatoriu pentru caus'a culturei poporulu nostru si pentru anim'a fiecáru romanu iubitoriu de progresu, din cerculu acésta nemedilocitu, ér medilocitu din intrég'a patri'a!

Speranti'a tare ne nutresce, cá ideia in curendu se vá preface in facta, si acésta cu atáta mai vertosu, cu cátu dorint'ia este generala, si cu cátu avemú in midiloculu nóstru individi apti si bine meritati pe terenulu scolare, in partea ambelorú confesiuni, si priu urmare in totu minutulu aplicabili la posturile invetiatoresce. In credint'ia nóstra ne mai intaresce cunoscut'a intielectiune a Magnificulu d. G. Manu, carele de buna séma va scí apretiuu timpulu, lips'a si pre barbati nostri de scóla, cu deosebire pre cei din partea confesiunii greco-orientali si asiá nu va trece cu vederea d'a recomandá cu totu dea dinsulu comitetulu scolare — alegerea de invetiatoriu la scól'a acésta a demnulú nostru parochu gr. or. din Rohia, Arone Cosma, care se bucura de unu renume bunu in intregu tienutulu acésta, anumerandu-se intre inteligint'ia de aici de primulu locu

Prin acésta alegere numitulú -- nu

numai cá i s'ar ameliorá sórtea mastera de astadi, intr'o parochia de totu slabu dotata, ci i s'ar realisé si dorint'ia, ce — precum se scia atátu de viú si de multu nutresce facia cu scól'a si cu invetiamentulu poporulu in generalu, dandu-i-se ocaziune a depune odórale sale pretióse pe altariulu culturei nationale.

Inchiaiu cu dorint'ia, cá cuvintele mele, din anima curata, se fie audite si bine primite de cátra membrii comitetulu mistu, spre binele nostru peste totu! — (— a.)

De langa Oravitia, in iuniu 1874.

Ni se tramite o corespundintia mai lunga, din carea estragemu urmatóriele:

Comuna Greovatiu de langa noi, potú dice, o comuna in buna stare si frumósa avú si densá odata diua memorabile si imbucuratória, cáci vedú cu ochii sei implinindu-se legea, gustá in realitate dulcét'ia vietii bisericesci autonome si constitutionale. Bét'a comuna, cam de timpu indelungatu lamentá dupa progresu, cultura si — mai pre susu de tóte dupa armonia, dupa buna intielegere intre membrii ei! Cáci nefericit'a tendintia a unor'a egoisti, de a o uni, o aruncá in braciile neunirei, care stricá poporulu pona intru atáta, incátu sermanulu — nu mai scia in cátru se plece, ca se scape de reu!

Diua de bucuria si de insemnate a fost — diua alegerei de invetiatoriu.

Greovatienu decandu o mórté indurata ii-a scapatu de egoistulu intrigante, carele bagase sement'ia desbinării între ei, au inceputu érasu a dá semne de vietia; atare semnu se manifestá pré frumósu la alegerea de invetiatoriu in 9 a l. c. Cu micu si mare ei se infacisiera la sant'a bisericu si dupa chiamarea santulu spiritulu, s'a inceputu actulu, votandu consciintiosu cu toti aprópe 200 de crestini pentru bravulu lorú fiu Ionu Cápétiu invetiatoriu de pana acuma alu Resitiei romane, pre carele in cea mai deplina contielegere lu-alesera si proclamara de invetiatoriu.

A fost o adeverata serbatória de mangaiare si impacare a spiritelorú, si pentru aceea la ocaziunea acésta, dupa cum cam este si datina pre la noi, se adunara ospeti si din vecinetate, cu cari impreuna se tienú dupa alegere unu micu ospetiu, anume dlu parochu Teoflu Adamu, dedo unu prandiu la care participara mai multi din Cacova si Maidanu, apoi se ciocnira pahara pentru sanetatea alesulu si pentru cáte de tóte bune si frumóse; si aci o voce fratiesca se sprimá asiá: „Dés Ddiéu bunulu de elu, ca cátu mai curendu se serbámú o astfelu de serbatórie si in — Cacova!“ — „Da, asiá se fie!“ replicara toti, — „Anda-te Ddiéu!“ — Intielesulu lucrulu e, cá fii Cacoveniloru patimescu de unu morbu fórté stricatosu, morbulu — intunereculu, cáci unde cultur'a nu progresédia, acolo e morbulu intunereculu, si generatiunea croscuta in intunerecu nu póte fi sanetósa, nu póte dá buni patrioti, si nici fii adeverati bisericéi si natiunei!!!

Acésta intemplanre me face se intrebu: Ce este caus'a somnulu de mórté, ca a cuprinsu in braciile sale pe fratii din Cacova, de nu vedu ei decaderea culturala, morala si spirituala a fililoru lorú printr'o scóla atátu de scapatata, cu unu invetiatoriu atátu de pucinu corespunditoriu recerintielorú unei comune mari, cu unu poporu — de la fire fórté desteptu?!

Este — scandalisatoriu a spune, ce a facutu invetiatoriu de astadi din bét'a scóla! Si — de asemenea de rusine retacu, cá prin ce persóne se sustiene si continua scandalulu!! Deci me marginescu pentru asta data a strigá: Fratiloru Cocoveni — desteptati-Ve si — meturati gunoiulu din scóla! — Ér cátra Caranbesiu si cátra Oravitia intorcendu-me, a sberá din respotarea cuventulu: „Inspec-tiune scolare — unde esti? Vina, aréta-te; dá semne de vietia! Fa-ti detorint'ia pentru numele lui Ddiéu!!! U....

Lipova, Banatu, in 16/28 iuniu 1874.

(Suvénire duiósa!) Astadi s'a celebratu la noi in sant'a bisericu parastasulu de unu anu, pentru fia-iertatu repositulu metropolitu Andrei Siaguna, la care a asistatu trei preoti cu reverendis. d. Protopopu I. Tivanu in frunte, carele din urma dupa fiairea rogatiuniloru a tienutu o cuventare atátu de petrudiatória, in cátu a storsu lacrimo din ochii celoru de facia, aretandu cum providin-

ti'a, acum anulu, a luat dintre noi la sine pre *alesulu seu*, pre acelu mare barbatu, carele pe câtu cu cele materiali, atâtu si cu spiritulu luminatu si resolutu, necontentitu a lucratu pentru binele si fericirea națiunei romane. „*Fie-i tierin'a usiôra si memoria eterna!*“ —

La acêsta ocaziune de trista solenitate, dlu primariu alu orasiului nostru *Davidu P. Simonu*, in tipu de doiu si poména, a cumperatu pe propriile-i spese pentru imbracarea catafalcului o stofa séu o materia négra, carea facendu-si servitiulu, dupa finirea parastasului a dat-o spre a se impartî între 6 elevé sermane ale scôlei nôstre. Pentru acêsta fapta a sa de îndoiu meritu crestinescu, priméscu dlu dăruituriu multiamita publica, anume in numele elevéloru, prin docintele loru

Dav. Puticiu.

Dintr'o a dôi'a corespundintia mai larga.

a altai d. corespundinte, despre acestasiu parastasiu si inca alte, reproducemu urmatóriele:

„Timpulu decurge bine; — semenatule-su pré frumóse; — avemu prospecte de unu secerisiu bunu, — pretiulu bucatéloru scade succesivminte; — poporulu incepe a re'nviá si revení la sperantia. Dăicu sé ajute!

Caldur'a e numai moderata; — starea sanetaria la poporulu e deplinu buna — Din caus'a lucrului — frecentarea scôlei este de totu lasia. —

I. T.

Aradu, 16/28. iuniu 1874

Parastasulu anualu pentru fericitul mare Archiepiscopu si Metropolitu **Andrieu Siaguna** s'a celebratu astadi in biserica catedrala, pontificandu Preasanti'a sa parintele Episcopu diocesanu *Mironu Romanu* cu asistentia dlu protosincelu, a protodiaconului, protopresviterului si a preotimii locali; — severindu-se serbitiulu funebralu cu indatenatale rugatiuni si cu *coliva* — pusa pe catafalculu pomposu incungiuratu de luminári.

A participatu poporu numerosu, — *cătiu'a si dintre inteliginti*, si tenerimea dela institutul teologicu si preparandialu, carea a essecutatu cantările.

Présanti'a sa parintele Episcopu, prin litere emise catra toti protopresviterii, a dispusu la tempu teneria parastasului in tóte bisericile din intréga Eparchi'a. —

— P. —

Din Chesinti, cottulu Temesiului,

ér ni s'au agramaditu reporturile despre totu felulu de abusuri si frecári si ne'ntielegeri.

Am mai spus, si dóra este de prisosu a repeti, că nu esiste comuna romana in largulu tierci, de unde s' ni se fie tramisu si sé finu publicatu atâtea plansori, certe si necesuri, casi din Chesinti.

Dar — aci trebue sé notámu, că — din câte ni s'au tramisu, n'am publicatu de câtu dóra a *diecea parte!*

Dintru inceputu necesurile si cotele erau cu serbiu cei vr'o 10—15 individi séu familti; dar de candu repósi coriféulu acestora, acestu punctu de cërta a disparutu — haru domnului!

Apoi s'au disu, că — nu va fi pace in satu, precátu timpu va fi acolo docintelo *E. A.* in privintia cărui-a contrarii mersera pana a puscá asupra-i in diu'a de pasci, tocmai candu mórgea la sant'a biserica.

Acuma de mai multi ani s'a mutat de acolo si acelu d. docente, dar — necesurile si cotele si abusurile cele mai miserabili, pan' la scandalu — totu nu incéta, ci numai iau alta facia si directiune, prin alte persóne!

In nrulu 30 de estu timpu, publicaramu in scurtu estrasu unele scandalóse trasure despre portarea preotului *P. Dimitrescu*, mai multu numai pentru de a le denunciá autoritatei competenti. Acést'a avú de urmare că intr'adeveru dlu preotu fu trasu la raspundere naintea scaunului protopresviteralu din Lipova, si — dsa alergá la noi cu o rectificare, respectivminte *desmintire*, cea-ce pre noi ne fece a grabí cu publicarea; căci pururiu suntemu fericiti, candu suntemu in stare a spalá

de rusine, pre cei ce cadu in suspiciuni grele.

De atunci — ér ni se tramisera nóue descoperiri si nóue argumente — asupra dlu *preotu* si a altoru fapori din acea nefericita comuna, in diferite cause; noi insa — ér nu ne grabiram a le publicá, dupa cum regularminte nu ne grabimu a dá spresiune scandaleloru din sinulu poporului nostru.

La urma dilele din urma ni se facera aretári si ni pusera naintea ochiloru adeverintie, pre cari — nu ni este iertatu a le ignorá, pentru ca sé nu ni se póta imputá, că — n'am vrutu sé se vindece unu reu ce róde la radechin'a vietiei poporului nostru!

Dlu preotu *P. D.* asiá ni se scrie, — s'a aperatu si in fói'a nostra, si naintea protopopului cu *atestate de la unele persóne*, despre cari fói'a nôstra n'a amintitu, că le-ar fi pacalitu in modu siarlatanu si necrestinu; acum nóa ni se tramitu atestate, facute naintea autoritatii locale, tocmai prin acele persóne, cumca atestatele de cari s'a folositu dlu preotu — au fost insielate, ér adeverulu e, pre cum s'a indegetatu acelu in nrulu 30 alu Albinei, ba — ni se mai descoperu si adeverescu, prin atestate autenticate, inca multe alte neconviniute si scandale din partea aceluasi d. preotu, si — in fine se intróba dlu parinte, că; *déca invinuirile despre amagiri siarlatare si superstitiöse nu sunt adeverate, déca farmecurile de la „Isvorulu rece“ — sunt scornite, de unde vine dsa a luá atestate despre acést'a tocmai de la persónele pre cari le-a pacalitu, candu acele persóne n'au fost numite de nime?!*

Destulu că, din tóte si dupa tóte trebue sé reconóscemu cea mai grea suspiciune asupa dlu preotu *P. D.* carea core constatare secura si formale prin consistoriu si in casu de adeverire — eclatante isbanda séu satisfactiune.

Déca deci luámu asta data conosciintia despre lucru — esto, căci ni se spune, cumca caus'a este predata consistoriului cu tóte dovedile, si prin urmare — pentru că asteptámu procedur'a cea mai rigurósa si grabnica, spre a pune o data stavila si acestui scandalu din Chesinti.

Pana la investigarea si aducerea judecării pre calea legii, noi nu vom mai primí denunciári, nici chiar reporturi, decátu dóra asupra procedurii consistoriului, in casu de trebuintia. —

Varietati.

(*Provocare si resp. rogare.*) Cu privintia la corespundintia, publicata in „Albina“ nr. 45 de langa Lugosiu despro alegerea de preotu in *Naidasiu*, dlu preotu din *Zsamul-micu*, p. u. *Moravitza*, cu numele *Ioane Pentianu* — vine a rogá pro dlu corespundinte insemnatu la acea corespundintia numai cu literele iniciais „G. L.“ ca fiindu că la vede pré bunu aperatoriu alu dreptatei si sbieuitoriu alu foradelegiloru, sé *aibe bunatatea de a-i face conoscuta adres'a, sub carea sé-i póta comunica si din a sa parte patimele ce a avutu si nedreptátile ce a suferitu de curendu!* Publicámu acêsta rogare si resp. cerere aici, fiindu că Redactiunea nôstra, de si scia numele dlu corespundinte, nu se semte indreptatita a-lu comunica receratoriului fora invoierea expresu de la dlu corespundinte.

(*Spre indreptare!*) Fiindu că din mai multe párti ale Banatului ni se descoperi, pre cum postarii nu sciu — *unde este Gherla?* si asiá nu primescu comande séu epistole acolo adresate, — deci insemnámu, că *Gherla* pe unguria se numesce *Szamos-Ujvár* si e in Transilvania. —

„Margaritarie“ séu „Sentintie poetice“

filosofice morali-estetice, dupa mai multi autori clasici latini, prelucrate de Petru Branu, protopopu si profesore in Satu-mare (Szatmár.) Tomulu I. 1874.

Acést'a esto titlulu opiorului ce ni jace naintea ochiloru, si pre care deschidéndulu si frundiáru in elu, aflámu pe 81 de pagine in optavu mare, afara de o precuventare

démna „*catra oronatii lectori*“, 505 — *formule de sentintie*, despre cele mai diferite casuri si virtuti ale vietiei, si plecári ale animei, totu câte in dóue versuri distichóne, de câte 16 picóra cu rime femeiesci séu de câte 15 rime barbatesci. La urma se adaugu in testulu latinu, originalu, sentintiele latine, caroru „*Margaritariele*“ corespundu. Pretiulu cárticelei e 1 fl. v. a. si se póte capetá de la autore.

Recunoscemu, că — multa truda a trebuitu sé coste pre dlu autore, a culege si compune aceste „*Margaritarie*“, din cari — ca de proba insirámu aci câteva, pentru ca lectorii Albinei — ei insii sé-si faca judecat'a critica despre valórea loru; ér noi in locu de a criticá, ne respicámu bucuri'a si placerea, căci ni se dá rar'a ocaziune d'a vede si cunóscu, cumca in *Satu-mare* — n'a peritu inca spiritulu romanu nationale!

1.

Numai prin filosofia, prin moralu, religiune, Ne vom aventá la nait'a si divin'a perfectiune. —

2.

Cine-astépta ca parinlu, care ne'ncetatu totu curge, Sé desece, ca sé-lu tréca, scopulu nu si-lu va ajunge. —

4.

Celu-ce-ti suspicióne dia omeni'a din sinulu, E ca painginulu ce-suge si din flori numai veniu. —

5.

Déca vrei a indreptá, dá in vin'a blastemata, Dar persón'a slabánóga lasa-o ne-atacata. —

6.

Lenesiulu ce totu si-nita de impus'a-i detoriintia, Sé privéscu la albina si sé 'nvetie diligintia.

7.

Fii statornicu in credintia, nu te teme mici d'unu reu, Si din gur'a peritiunei te va scóte Domnedieu. —

31.

Tóte 'n lume-su trecetórie, tóte si-au alu loru finitu; Bunulu si onórea facu unu daru nepretiuitu.

35.

Ér cutédia si incepe, fie lucrulu cátu de greu; Cáci curagiulu dá potere, daru dá bunulu Dumnedieu.

52.

Caus'a-i santa, salutaria, e démma de partinitu: Intru a ci aperature fi ca stanc'a de granitu. —

467.

Fiec'a Romei, Romanimea, fie démma d'a sa mama, In virtute si in lupta si in respectuósa fama. —

Convocare.

Domnii membri ai comitetului centrale alu Reuniunei politice-nationale a tuturor Romaniloru din comitatulu Aradului sunt prin acést'a pofiti la Adunare in *siedinti'a ordenaria* pe diu'a inainte de congregatiunea comitatensa, adeca pe 6 iuliu cal. nou, dupa médiadi la 5 óre, in Aradu, in localitatea indatenata. Aradu, in 27 iuniu n. 1874.

Dem. Bonciu, mp. presiedinto.

Rogare!

Societatea „*Petru Maioru*“, dupa ce acum a pusu basa unei bibliotece, caro din dia in dia se inavutiesce, si-tiene de detoriintia indispensabile a se ingrigi, ca sé procure posam'a sa opurile fericitului ei patronu *Petru Maioru*. — Deci roga pre acei domni, cari dispunu de esemplaria din opurile numitului autoru, si deschilinitu, din istoria politica si bisericesca a romaniloru, si cari ar vol a le oferi societátii pre langa óre care remuneratiune, — sé binevoiesca a se adresá in acêsta privintia la societatea *Petru Maioru*, (Budapesta, Waitznergasse nr. 12.) facendu cuonoscuta totuodata si remuneratiunea séu peste totu conditiunile pe langa cari ar fi aplicati a le oferi. —

Incredintiámu pre Onoratiu dni respectivi, că voru face unu servitiu fórtu mare societátii si peste totu tenerimei, chiar intregi coloniei romane din capital'a Ungariei.

Budapesta, in 1. iuliu 1874. *)

Comitetulu.

*) Celelalte diuaria romane sunt rogare cu tóta onórea. sé binevoiesca a reproduce acêsta rogare. —

Respunsu si rogare, in caus'a portretéloru Eroului-martiru.

Din mai multe párti ni s'au facutu intrebári si respectivminte ni s'au cerutu nóue tramiteri de portrete de ale lui *Aramu Iancu*; ér noi nu ne grabirám a raspunde. Caus'a e, parte pentru că nici timpulu nu ni pré permise, dar mai vertosu si pentru că asteptámu sé vedemu, cátu de mari si numeróse au sé fie atari cereri, spre a ne poté orientá atâtu in privintia împártirei celorlu inca vr'o 2—300, ce mai avemu disponibili, cátu si in privintia numerului ce dóra ar fi sé mai comandámu la Viena.

Deci rogámu sé fie spre scire domniloru ce ni se adresara cerendu atari portrote, că sunt bine prenotati si nu vom lipsi a li satisfacé la timpulu seu.

Dar cu o cale nu potemu a nu adresá domniloru caroru de dóue luni in cóci tramisoram asemenea portrete in numeru mai mare de esemplarie, si dintre cari pre candu o parte cu o promptétia si acuratétia ce ne-a surprinsu si deobligatu — se grabira a ni dá reportu despre împártirea loru si a ni tramite banii incasati, partea mai mare nici pana in diu'a de astadi nu ni dederu vr'unu reportu si unii nu ni tramisera unu cruceriu mácar, — rogandu-i pre acést'a, ca sé binevoiesca a-si aduce a minte de servitiulu ce li-am cerutu si pentru care trebue sé supunomu, că — tacendu s'au ingagiatu, prin urmare ori sé implinésca ingagiamentulu, dandu-ne reportu si resp. tramitiendu-ne banii realizati, ori sé ni retorne esemplariale nevendibile in pártile loru, ca sé le potemu dá altora in alte párti, unde atari se reclama cu intetire. —

De asemenea mai venimú sé rogámu

Una data si pre numerosii domni, carorum am spedatu esemplaria din „*Robinsonu*“, fora ca — mácar despre primire sé ni fie reportatu, cu atâtu mai pucinu sé ni fie tramisu unu cruceriu incasatu!

Intr'adeveru n'am fi creditu, ca multimea de cárturari ce avemu in poporu atâtu de pucinu sé se interesadie de o cartu atâtu de frumosa si folositoria si pusa la vendiare cu unu pretiu atâtu de bagatolu!

Deci asteptámu si in acêsta privintia mácar numai simple insciintiári despre starea lucrului si caus'a pentru care nu se potu vende séu nu ni se potu tramite banii. —

Redactiunea.

Publicatiuni tacsabili.

Concursu.

Concediendu-se prin decisiunea consistoriala din 2 maiu 1874 sub nrulu 339 bis defectuosului preotu *Maximu Novacovicu* din *Gherbovetiu*, protopresviteratulu *Mehadie*, a si-luá langa sine unu *capelanu*, pentru acestu postu se deschide concursu pana la 14 iuliu a. e. cal. v. in carea dia se va tiené si alegerea.

Emolumentele sunt a *trei-a parte* din salariu din sesiunea parochiala si din celelalte venite parochiali legali.

Cei ce dorescu a ocupá acestu postu au a-si insinúa recursele proviedute cu documentele prescise prin statutulu org. si adresate comitetului parochialu gr. or. rom. din *Gherbovetiu*, pana la susaretatulu terminu, Pré-onoratului Domnu protopresviteru tractualu *Mihailu Popovicu* in *Orsiovavechia*.

Gherbovetiu in 19 maiu 1874.

Comitetulu parochialu gr. or. rom. anu.

In contielegere cu:

2—3

Mihailu Popovicu, mp. protopresviteru.

Concursu.

Pentru indeplinirea postului de invetiatiu la scól'a gr. or. romana din *Romanesci*, protopopiatulu *Fagetului*, se escrie din nou concursu cu terminu de siese septemene dela prim'a publicare in fói'a „*Albina*“.

Emolumentele sunt: 120 fl. v. a in bani gata; 20 meti de gráu; 20 meti de cucurudiu; 100 lb de lardu; 100 lb de sare; 15 de luminári; 10 orgii de lemne si 1/2 jageru de gradina cu cartiru gratisu. Doritori de a ocupá acestu postu au a-si tramite recursele, instruate in sensulu statutului org. pana la defiptulu terminu, cátra dlu protopopu alu *Fagetului Atanasiu Ioanovicu*.

Romanesci, in 16 maiu v. 1874.

In contielegere cu dlu protopopu tractualu

3—3 *Comitetulu parochialu*.